

SUHDANNEKATSAUS

Kalasatama nousee Helsingin ydinkeskustan kainaloon. (kuva: RT)

Rakentaminen notkahtaa tilapäisesti

Rakentaminen supistuu tänä vuonna 2 prosenttia, mutta kasvaneen jälleen jo ensi vuonna. Talonrakennustöitä aloitetaan 35,5 miljoonan kuutiometrin verran. Asuntotuotanto vähenee aloitusmäärien käännyttyä laskuun viime syksynä. Tänä vuonna arvioidaan aloitettavan 28 000 asunnon rakentaminen. Toimitilarakentaminen jatkuu melko vakaana. Maa- ja vesirakentaminen supistuu edelleen. Rakennusalan työllisyys heikkenee, ja rakennuskustannukset ovat nousussa.

Kuva:RT

Tänä vuonna rakentaminen kääntyy 2 prosentin laskuun. Talojen uudisrakentaminen vähenee, mutta niiden korjaaminen kasvaa. Talonrakennustöitä aloitetaan yhteensä 35,5 miljoonan kuutiometrin edestä eli 8 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Vuonna 2013 aloitusmäärien odotetaan lisääntyvän hieman.

Uusia asuntoja aloitetaan 28 000, sillä vapaarahoitteinen asuntokysyntä hiipuu hieman talouden epävarmuuden johdosta. Korkeiden odotetaan pysyvän pitkään alhaisina, eikä uusista asunnoista ole ylitarjontaa. Pientalojen aloitusmäärät jatkavat laskuaan tänä vuonna. Valmistaloteollisuuden myynti on keväällä ollut jäljessä viime vuoden melko korkeaa tasoa.

Asuntotuotanto jatkui vilkkaana, asuntoja aloitettiin 32 200.

Myös toimitilarakentaminen supistuu tänä vuonna, vaikka viime vuonna toimitilojen aloitukset kääntyivät varovaiseen nousuun. Teollisuusrakentaminen vähenee yhdessä varastorakentamisen kanssa. Liikerakentaminen pysyy viime vuoden lukemissa. Hankkeita on edelleen paljon vireillä, mutta niiden aloituksia on lykätty tai haudattu. Toimistorakentamista ylläpitää uusien tilojen hyvä kysyntä.

Viime vuoden kasvu 4 prosenttia

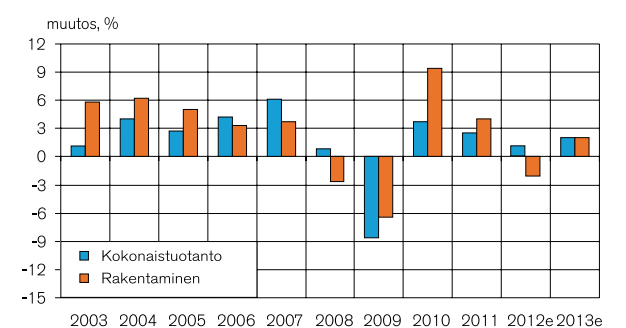
Viime vuonna rakentaminen lisääntyi ennakkotietojen mukaan lähes 4 prosenttia. Talonrakennusinvestointien määrä kasvoi 6 prosenttia, mutta maa- ja vesirakentaminen supistui 2 prosenttia. Viime vuonna talonrakennustöiden aloitukset pysyivät miltei edellisvuoden tasolla ja yhteensä käynnistettiin lähes 38 miljoonan kuutiometrin rakennustyöt. Rakentamisen kokonaistuotannon arvo oli VTT:n laskelmien mukaan 28,7 miljardia euroa vuonna 2011.

Asuntotuotanto jatkui vilkkaana, kun asuntoja aloitettiin lähes 32 200. Myös toimitilarakentamisen aloitusmäärät olivat pitkän aikavälin tasolla. Myönteinen kehitys näkyi rakentamisen työllisyyden paranemisena. Myös ulkomaisen työvoiman osuus kasvoi edelleen.

Talustilanne on kohenemaan päin

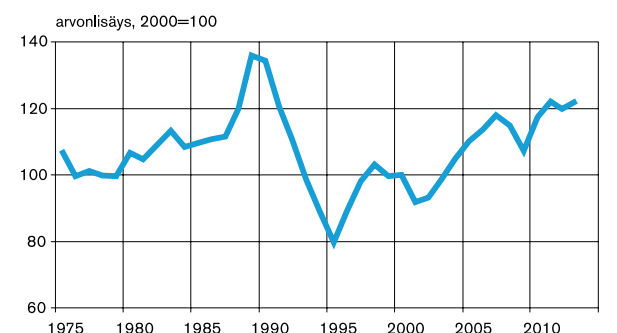
Vuonna 2011 alkanut maailmantalouden kasvun heikkeneminen on viime kuukausina vaihtunut orastavaan näkymien piristymiseen. Euroalue vajosi taantumaan velkakriisin kärjistyttyä viime vuoden loppupuoliskolla. Euroalueen taantuma näyttää kuitenkin jäävän varsin loivaksi ja lyhytaikaiseksi. Suomen talousnäkyvät ovat aikaisempaa valoisimmat. Vienti elpyy vuoden 2012 jälkipuoliskolla, mutta kuluttajahintojen nousu ei hidastu oleellisesti. Kasvuennuste tälle vuodelle on noin prosentin luokkaa ja ensi vuodelle 2 prosenttia. Näkemyserot talouskehityksestä ovat kuitenkin suuret.

Kokonaistuotannon ja rakentamisen kehitys

Lähde: Tilastokeskus, RT

Rakentamisen määrä

Lähde: Tilastokeskus, RT

Talonrakentaminen

Kuluvana vuonna talonrakentamisen ennustetaan supistuvan jonkin verran, sillä sekä asuntotuotanto että toimitilarakentaminen vähenevät. Talonrakentamisen aloitusmääräksi arvioidaan 35,5 miljoonaa kuutiometriä, kun viime ja edellisvuonna aloitusmäärä oli 38 miljoonan kuutiometrin kieppeillä. Korjausrakentaminen jatkaa kasvuaan. Rakennusteollisuuden suhdannenäkymät ovat kevään aikana pysyneet melko vaisuina. Tilauskirjat ovat olleet kuitenkin kohtuullisen täysiä, ja työvoimaa palkataan kesää kohti lisää.

Talojen uudisrakentaminen kasvoi 7,6 prosenttia viime vuonna. Korjaustoiminnan arvioidaan kasvaneen määrältään 3 prosenttia. Talonrakennustöiden aloitukset ylsivät miltei samalle tasolle kuin edellisenä vuonna, kun sekä asuin- että toimitilarakennusten aloitusmäärät pysyivät lähes ennallaan.

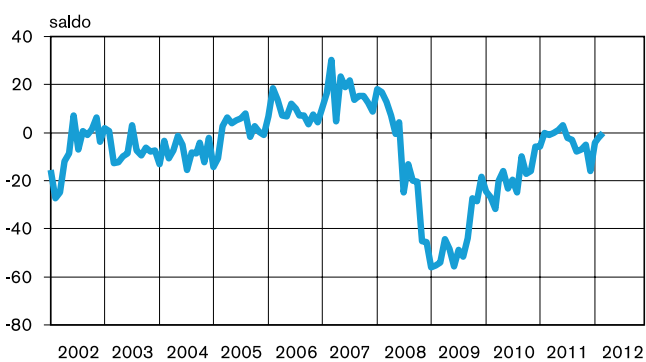
Tänä vuonna miinusta, ensi vuonna jo plussaa?

Rakentamisen näkymät kuluvalla vuodelle ovat kaikesta epävarmuudesta huolimatta melko myönteiset. Kuluttajien ja elinkeinoelämän luottamus on viime syksyn jälkeen ollut suhteellisen hyvä. Korkotaso pysyy näillä näkymin alhaisena pitkään, mikä tukee etenkin asuntomarkkinoita.

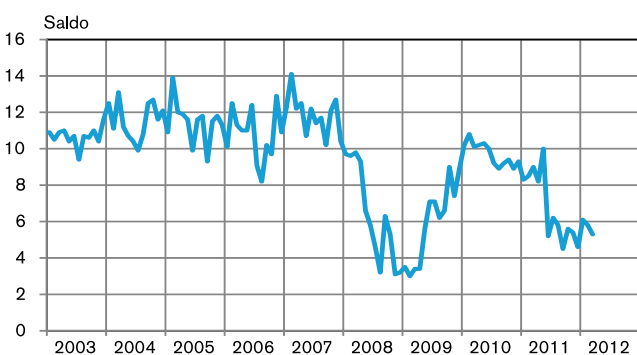
Rakentamisen näkymät kuluvalla vuodelle ovat kaikesta epävarmuudesta huolimatta melko myönteiset.

Talonrakentamisen määrän arvioidaan supistuvan tänä vuonna 2 prosenttia, mutta se kääntyyne varovaiseen kasvuun taas ensi vuonna. Asuntotuotanto supistuu kuten myös toimitilarakentaminen. Korjausrakentamisen odotetaan jatkavan vakaata kasvuaan.

Rakennusteollisuuden luottamusindikaattori

Kuluttajien odotukset omasta taloudesta vuoden kuluttua

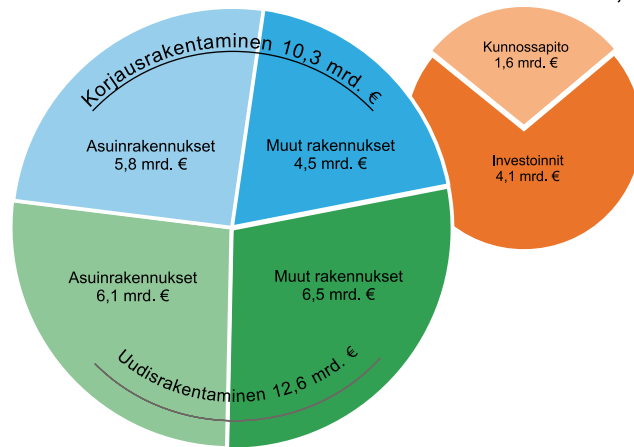

Rakennustuotannon arvo vuonna 2011

Yhteensä 28,7 mrd. €

Talonrakentaminen
23,0 mrd. €

Maa- ja
vesirakentaminen
5,8 mrd. €

Lähde: Tilastokeskus, VTT/Expert Services Oy

Keskeiset suhdannekuvaajat

	2009	2010	2011	2012e	2013e
Bruttokansantuote, määrän muutos, %	-8,4	3,7	2,9	1,0	2,0
Euribor, 3 kk, %	1,2	0,8	1,4	1,3	1,3
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,0	2,5	2,8	3,0	3,0
Rakennuskustannusindeksi, muutos, %	-1,1	1,1	3,3	2,5	2,5
Rakentaminen¹, määrän muutos, %	-8,4	9,8	3,8	-2,0	2,0
Korjausrakentaminen	4,0	4,2	3,0	3,0	3,0
Rakennusinvestoinnit, määrän muutos, %	-15,3	7,3	4,0	-2,0	2,0
Talonrakennukset	-16,3	9,9	5,0	-2,0	3,0
Maa- ja vesirakennukset	-7,8	-9,8	-2,0	-2,0	2,0
Talonrakennustuotannon käynnistyminen, milj. m³	31,5	38,4	37,9	35,5	37,0
Asuinrakennukset	9,2	13,6	13,1	11,7	11,9
Liike- ja toimistorakennukset	5,8	6,4	6,5	6,0	6,2
Julkiset palvelurakennukset	2,9	3,1	2,8	3,0	3,0
Teollisuus- ja varastorakennukset	6,6	7,9	8,8	7,5	8,0
Maatalousrakennukset	3,6	3,7	3,1	3,5	4,0
Muut rakennukset	3,4	3,7	3,6	3,8	3,9
Asuntotuotannon käynnistyminen, kpl	23 100	33 700	32 200	28 000	28 500
Vaparaohitteiset	13 100	22 500	23 700	21 500	22 000
Valtion tukemat asunnot	10 000	11 200	8 500	6 500	6 500
Työllinen työvoima, henkilöä	175 000	172 000	176 000	175 000	175 000
Rakennusliikkeiden kansainvälinen toiminta, mrd. €	2,5	2,4	2,9	3,2	3,3
Käyttökate, rakennusliikkeet, % liikevaihdosta	5,8	4,9	6,0		
Käyttökate, rakennustuoteteollisuus, % liikevaihdosta	10,0	9,8	11,0		

¹ Kiinteähintainen arvonlisäys
Lähde: Tilastokeskus, ARA, Suomen Pankki, RT.

Asuntotuotanto

Tänä vuonna aloitetaan 28 000 asunnon rakentaminen, mikä on reilun kymmenyksen viimevuotista vähemmän. Vaparaohitteinen tuotanto supistunee, kuten myös tuettu tuotanto elvytystoimien loputtua. Valmiita asuntoja on myynnissä aiempaa enemmän. Pientalotuotanto vähenee myös tänä vuonna.

Asuntojen uudisrakentaminen kasvoi 8 prosenttia vuonna 2011. Asuntoaloituksia oli ennakkotietojen mukaan 32 186 eli vain 3 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Uusia asuntoja valmistui viime vuonna 30 790.

Vaparaohitteinen asuntotuotanto jatkoi kasvuaan vielä viime vuonna korkojen pysyessä ennätysalhaisina. Kuluttajien luottamus palautui osittain, ja asunnonostoaiheet pysyivät edelleen korkealla. Kun lainanottoa pidettiin edullisena, myönnettyjen uusien asuntoluottojen määrät pysyivät suurina.

RT:n tammikuussa 2012 tekemän asuntotuotantokyselyn mukaan liiton jäsenyritykset aloittivat viime vuonna yhteensä 10 200 vaparaohitteisen rivi- ja kerrostaloasunnon rakentamisen perustajaurakointina. Näistä 8 400 asuntoa oli kovan

rahan asuntoja ja 1 800 niin sanottuja välimallin vuokra-asuntoja ja muita neuvottelu-urakoita.

Tänä vuonna käynnistyisi kyselyn mukaan 10 100 asunnon rakentaminen, joista 8 600 on omaa perustajaurakointia ja 1 500 vaparaohitteista vuokra-asuntoa neuvottelu-urakkana. Asuntoja oli viime vuodenvaihteessa myynnissä 6 300 kappaletta eli kolmanneksen vuodentakaista enemmän. Näistä valmistuneiden osuus oli kohonnut lähes 1 000 kappaleeseen.

Asuntotuotantokyselyn lukuihin ei sisälly RT:hen kuuluvien yritysten eikä yleishyödyllisten yhteisöjen asuntoaloituksia, jotka on otettu huomioon oheisessa ennustetaulukossa.

Kasvupyrähdysten jälkeen notkahdus

Elvytyksen vaikutukset näkyivät vielä viime vuoden tuetussa asuntotuotannossa. Nyt aloitukset vähenevät selvästi, mutta määrä jää taantumaa edeltänyttä tasoa suuremmaksi.

ARA teki viime vuonna lainapäätöksen 6 800 asunnon rakentamiseksi. Vuonna 2011 aloitettiin kuitenkin arviolta 8 500 ARA-asunnon rakentaminen, sillä ns. välimallin kohteita siirtyi aloitettavaksi vielä viime vuodelle. Vaikka ARAn hyväksymisvaltuutta on tälle vuodelle korotettu viime vuodesta yhteensä 1,15 miljardiin euroon, arvioidaan tuetun tuotan-

non aloitusmäärien jäävän 6 500 asuntoon. Näistä puolet on normaaleja vuokratiloja ja toinen puoli ns. erityisryhmien kohteita.

Rivi- ja kerrostaloasuntojen aloitukset vähenevät kokonaisuudessaan hieman viime vuodesta. Erillisten pientalojen rakentamismäärä kääntyi viime vuonna jälleen laskuun, kun 11 200 omakotitalon rakennustyöt aloitettiin. Tänä vuonna suuntaus jatkuu, ja aloituksia kertyy 10 500. Pientaloteollisuuden myynti on keväällä ollut lähes kymmenen prosenttia viimevuotista jäljessä.

Yhteensä tänä vuonna odotetaan käynnistyvän noin 28 000 asunnon rakentaminen. Vuonna 2013 asuntoaloitukset kasvavat ennusteen mukaan hieman.

Asuntojen kysyntään vaikuttaa pitkällä aikavälillä suuressa määrin demografiset tekijät. Muun muassa maahanmuuton ja väestön kasvu sekä kaupungistuminen ylläpitävät uusien asuntojen tarvetta. VTT:n päivitetyn selvityksen mukaan uusien asuntojen vuosittainen tuotantotarve vuoteen 2030 asti on jonkin verran aiempia laskelmia pienempi eli 25 000–30 000 asunnon suuruinen.

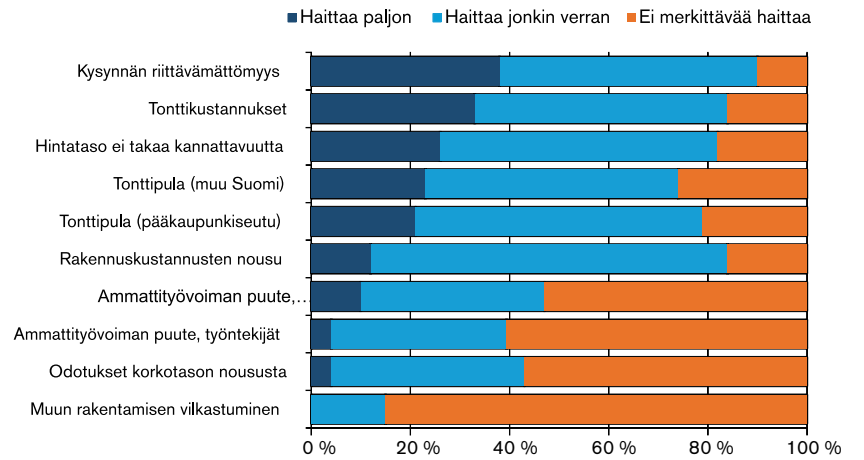
Asuntoaloitukset talotyyppin ja rahoitusmuodon mukaan

Asuntoja, kpl	2008	2009	2010	2011e	2012e	2013e
Rivi- ja kerrostalot	11 600	13 500	20 700	20 500	17 000	17 500
Vaparaohitteiset asunnot	7 600	3 500	9 500	12 000	10 500	11 000
ARA-asunnot	4 000	10 000	11 200	8 500	6 500	6 500
Omakotitalot	11 300	8 900	12 100	11 200	10 500	10 500
Vaparaohitteiset asunnot	11 300	8 900	12 100	11 200	10 500	10 500
Muut rakennukset	600	700	900	500	500	500
Yhteensä	23 500	23 100	33 700	32 200	28 000	28 500
Vaparaohitteiset asunnot	19 500	13 100	22 500	23 700	21 500	22 000
ARA-asunnot	4 000	10 000	11 200	8 500	6 500	6 500

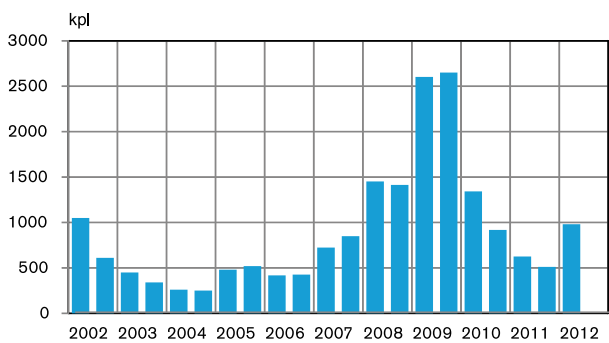
ARA-asunnot sisältävät myös välimallin asunnot

Lähde: Tilastokeskus, ARA, RT

Vaparaohitteisen asuntotuotannon käynnistymistä haaitavia tekijöitä

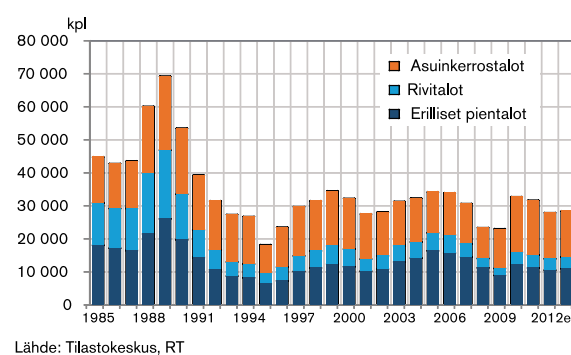

Valmiit myynnissä olevat asunnot

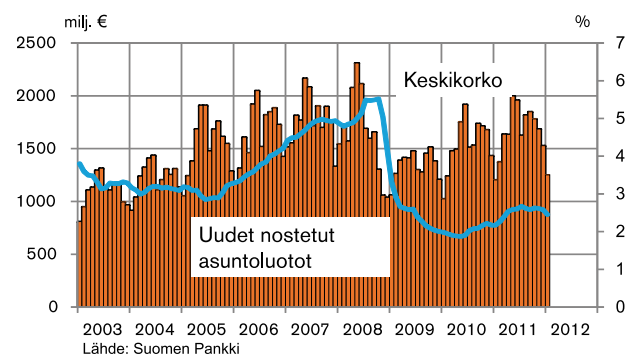
Lähde: RT

Aloitettujen asunnot talotyypeittäin

Lähde: Tilastokeskus, RT

Kotitalouksien uudet nostetut asuntoluotot ja keskiporko

Lähde: Suomen Pankki

Kuva: NCC

Liike- ja toimistorakennukset

Liike- ja toimistorakentamisen aloitukset supistuvat tänä vuonna hieman. Vireillä on kuitenkin paljon suuria hankkeita. Viime vuonna aloitukset pysyivät muuttumattomana. Liikerakentaminen jatkuu melko vakaana, kuten myös toimistorakentaminen. Liikenteen rakennusten rakentaminen on nyt vilkasta, vaikka aloitusmäärät putoavatkin.

Liike- ja toimistorakennusten uudisrakentamisen määrä kasvoi viime vuonna 4 prosenttia. Aloitukset olivat yhteensä 6,5 miljoonaa kuutiometriä. Myönnettyjen rakennuslupien määrä pysyi myös ennallaan ja oli yhteensä 7,1 miljoonaa kuutiometriä.

Liikerakentamista pitävät yllä vähittäiskaupan investoinnit. Kauppa pyrkii yhä suurempiin liikeyksiköihin. Ulkomaisten kauppaketjujen laajeneminen jatkuu Suomen markkinoilla. Liiketiloihin vakaakäyttöaste on alhainen. Uusia liikerakennushankkeita on paljon vireillä, joten aloitusmäärät voivat kohota ennustetta suuremmiksi. Vanhojen liikerakennuksien korjaaminen on toisaalta yleistynyt. Kuluvana vuonna käynnistetään 4,0 miljoonaa kuutiometrin edestä uusia liikerakennushankkeita. Aloitusmäärä pysynee suurin piirtein ennallaan vuonna 2013.

Yksityisten palvelujen kasvuksi on ennustettu 3 prosenttia vuodessa seuraavien viiden vuoden ajan. Kotitalouksien reaalin ostovoiman ei kuitenkaan arvioida kasvavan lähivuosina.

Uudet toimistot houkuttavat

Toimistorakennuskohteita aloitettiin viime vuonna yli neljänneksen enemmän kuin edellisvuonna. Myös luvat kasvoivat saman verran. Viime vuonna kiinteistöjen kaupankäyntivolyymi asettui noin 1,8 miljardiin euroon, mikä merkitsi runsaan neljänneksen laskua vuoteen 2010 verrattuna. Myös vuosi 2012 on alkanut melko hiljaisesti kiinteistökauppamarkkinoilla. Syynä on ulkomaisten sijoittajien poissaolo ja rahoitusongelmat. Kehysriihessä ehdotettu kiinteistöyhtiöiden velkaosuuden lisääminen varainsiirtoveron veropohjaan voi lisäksi muuttaa kiinteistömarkkinoiden toimintaa.

Lisääntynyt tarjonta on kasvattanut vanhojen toimistokiinteistöjen vakaakäyttöä vuokralaisten suosiessa uusia ja tehokkaampia tiloja. Vakaakäyttöasteiden nousu on tosin pysähtynyt ja vuokrakehitys kääntynyt varovaiseen nousuun. Tänä vuonna liike- ja toimistorakennusten aloitukset vähenevät ennusteen mukaan 6 miljoonaa kuutiometriin, josta toimistojen osuus on noin 1 miljoonaa kuutiometriä. Vuonna 2013 liike- ja toimistorakentamisen aloitusmäärät kasvanevat jälleen hieman.

Liikenteen rakennusten aloituksia oli viime vuonna 1,4 miljoonan kuutiometrin edestä. Etenkin parkkitaloja ja -luolia sekä muita liikenteen rakennuksia on alettu rakentaa vilkkaasti viime vuosina. Uudet ratakkeet, kuten Kehärata ja Länsimetro, pitävät yllä liikenteen rakennusten rakentamista. Lupakehitys viittaa siihen, että tänä vuonna aloitusten määrä supistuu kuitenkin miljoonaa kuutiometriin. Rakenteilla on yhä runsaasti kohteita.

Julkiset palvelurakennukset

Julkisten palvelurakennusten rakentamisaloitukset kasvanevat hieman tänä vuonna. Kuntatalouden tiukkuus karsii kuitenkin edelleen rakennusinvestointeja. Hoitoalan rakennuksia rakennetaan melko vilkkaasti.

Julkisten palvelurakennusten rakentaminen supistui 4 prosenttia vuonna 2011 uudisrakentamisen volyymin indeksin mukaan. Rakennushankkeita käynnistyi 2,8 miljoonan kuutiometrin verran, mikä oli 8 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Myös rakennuslupia myönnettiin viime vuonna edellisvuotta vähemmän.

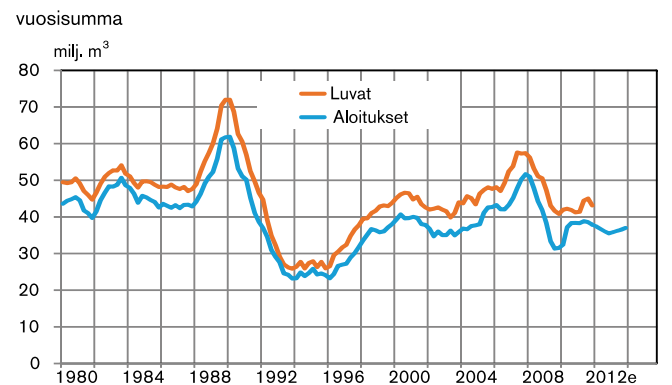
Vuonna 2011 opetusalan rakennusten aloitukset vähenevät puoleen edellisvuoden kasvun jälkeen. Sen sijaan hoitoalan rakennuksia aloitettiin viime vuonna edellisvuotta enemmän. Lupakehitys viittaa siihen, että tänä vuonna hoitoalan rakentaminen on runsasta.

Julkisen rakentamisen vaihtelut vähäisiä

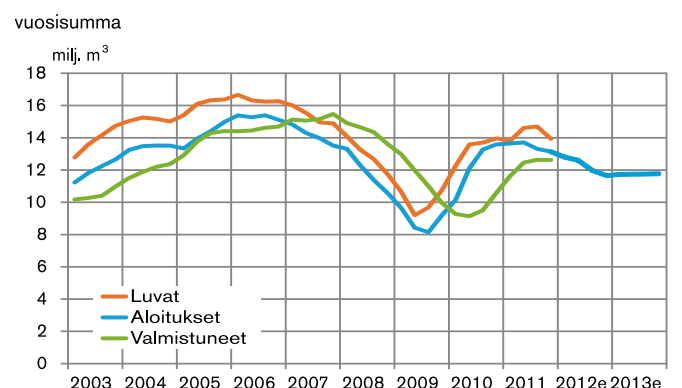
Kuntien talousahdinko heikentää niiden investointikykyä. Kuntien toimintamenot kasvoivat 4 prosenttia 2011 edellisvuoteen verrattuna. Kuntien verotulot kasvoivat 3 prosenttia ja valtionosuudet 4 prosenttia. Kuntien vuositulojen ja -kulujen erotus, vuosikate pieni 5 prosenttia. Kuntien investointimenot vähenevät 6 prosenttia ja investointitulot 67 prosenttia.

Kuntien ja kuntayhtymien bruttoinvestointien arvioidaan kuitenkin pysyvän lähivuodet ennallaan. Peruskorjaukset ja kasvukeskusten uusinvestoinnit muuttoliikkeen ja väestönkasvun takia pitävät yllä rakentamisinvestointeja. Julkisten palvelurakennusten rakentamistarve pysyy siten melko vakaana. Vuonna 2012 julkisten palvelurakennusten aloitukset ovat miltei samalla tasolla kuin viime vuonna.

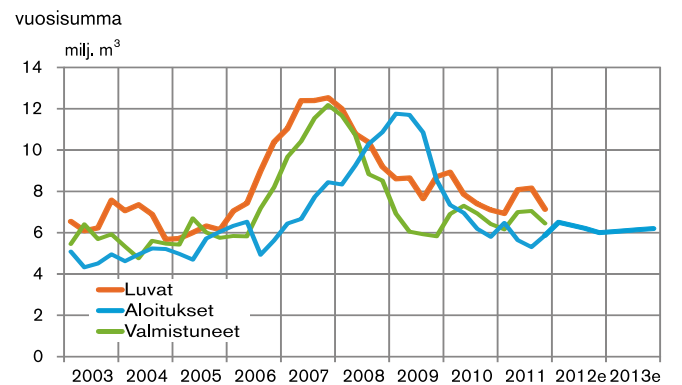
Talonrakennustuotanto, kaikki rakennukset

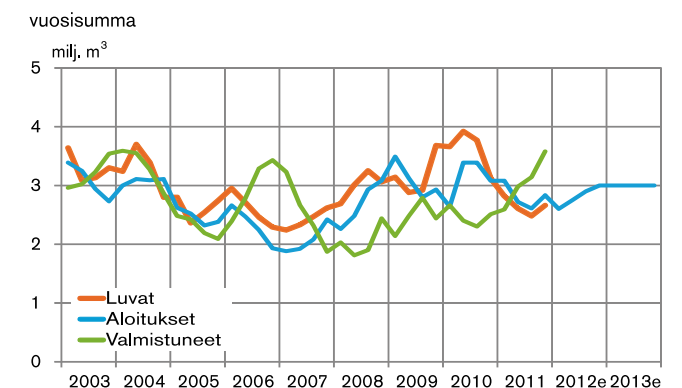
Asuinrakennukset

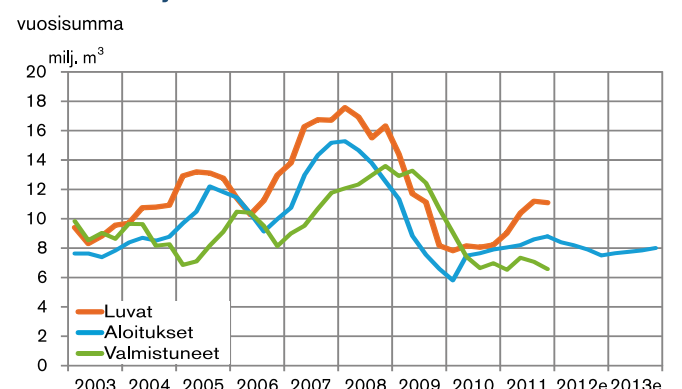
Liike- ja toimistorakennukset

Julkiset palvelurakennukset

Teollisuus- ja varastorakennukset

Talonrakennustuotannon käynnistyminen, milj. m³

	Keskimäärin 2001–2011	2009	2010	2011	2012e	2013e
Ammattirakentaminen	24,1	21,3	26,0	26,8	24,2	25,3
Asuinrakennukset	4,3	3,7	6,1	6,2	5,0	5,2
Kerrostalot	3,6	3,1	4,9	4,9	4,0	4,2
Rivitalot	1,3	0,6	1,2	1,3	1,0	1,0
Liike- ja toimistorakennukset	6,1	5,8	6,4	6,5	6,0	6,2
Liikerakennukset	4,3	4,0	4,1	3,8	4,0	4,0
Toimistorakennukset	1,3	0,7	1,0	1,2	1,0	1,1
Liikenteen rakennukset	1,5	1,1	1,3	1,4	1,0	1,1
Julkiset palvelurakennukset¹	2,2	2,9	3,1	2,8	3,0	3,0
Hoitoalan rakennukset	0,7	1,3	0,6	0,9	0,8	0,6
Kokoontumisrakennukset	0,9	0,9	1,2	1,1	1,0	1,3
Opetusrakennukset	1,7	0,7	1,3	0,9	1,2	1,2
Teollisuus- ja varastorakennukset	9,9	6,6	7,9	8,8	7,5	8,0
Teollisuusrakennukset	5,7	3,6	4,4	4,6	4,0	4,5
Varastorakennukset	4,2	3,0	3,5	4,2	3,5	3,5
Muut rakennukset	2,4	2,3	2,5	2,6	2,7	2,9
Omatoiminen rakentaminen	12,6	10,2	12,4	11,1	11,3	11,7
Erilliset pientalot	7,5	5,6	7,5	7,0	6,7	6,7
Vapaa-ajan asuinrakennukset	1,3	1,0	1,2	1,0	1,1	1,0
Maatalousrakennukset	3,8	3,6	3,7	3,1	3,5	4,0
Yhteensä	36,7	31,5	38,4	37,9	35,5	37,0

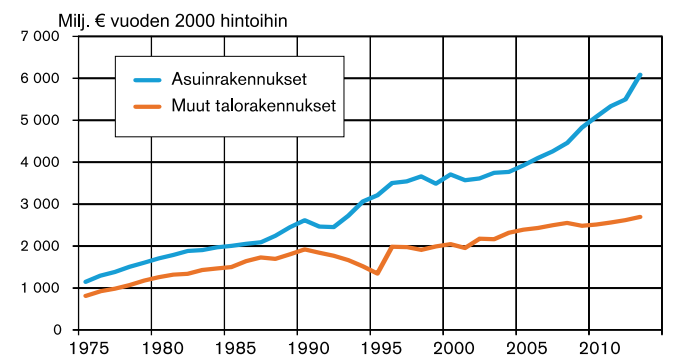
¹ Sisältää pelastustoimen rakennukset

Lähde: Tilastokeskus, RT

Kuva: Skanska / Risto Antikainen

Korjausrakentamisen määrä

Lähde: Rakentamisen vuosikirja, Tilastokeskus, RT

Teollisuus- ja varastorakennukset

Teollisuusrakentaminen kääntyy tänä vuonna lievästi laskuun myönteisestä lupakehityksestä huolimatta. Varastorakentaminen vähenee vahvan viime vuoden jälkeen. Logistiikkakeskusten rakentaminen pysyy vakaalla tasolla.

Teollisuus- ja varastorakentaminen kasvoi 35 prosenttia vuonna 2011 uudisrakentamisen volyyymi-indeksin mukaan. Yhteensä käynnistettiin hankkeita 8,8 miljoonan kuutiometrin verran eli 11 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Uusia rakennuslupia myönnettiin 8,8 miljoonan kuutiometrin edestä.

Viime vuonna teollisuusrakentaminen pysyi vilkkaana vuosien 2008–2009 sukelluksen jälkeen. Uusia teollisuusrakennushankkeita aloitettiin vuonna 2011 yhteensä 4,6 miljoonan kuutiometrin edestä, mikä oli 3 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Rakennuslupia kertyi sen sijaan lähes kolmanneksen edellisvuotta enemmän.

Tehdasteollisuusyritysten kiinteät investoinnit Suomeen kääntyivät viime vuonna nousuun finanssikriisin aikaiselta en-

nätyksellisen matalalta tasolta. Alkaneena vuonna investointien arvioidaan kasvavan kuitenkin vain vähän. Teollisuuden investointien taso jää vuosina 2011 ja 2012 korkeintaan kohtalaiseksi, ja kuluvan vuoden investointinäkömät ovat varsin epävarmat maailmantalouden heikentyneen tilanteen vuoksi. EK:n investointitiedustelun mukaan investoinnit kasvoivat viime vuonna vajaaseen 3,8 miljardiin euroon.

Varastorakentaminen kasvoi puolella

Varastorakentaminen kasvoi yli 50 prosenttia viime vuonna. Uusia logistiikkarakennuksia aloitettiin neljänneksen enemmän kuin edellisvuonna. Taantumisen aikana monia suunniteltuja hankkeita oli jäädytetty. Varastorakentaminen seuraa osittain teollisuusrakentamisen kehitystä, mutta myös kauppa ja huolintala ovat lisänneet varastorakennusinvestointejaan viime vuosina. Logistiikkakeskusten rakentaminen keskittyy uusien pääväylien tuntumaan. Teollisuus- ja varastorakentamisen aloitukset kokonaisuudessaan supistuvat jonkin verran tänä vuonna.

Muut rakennukset

Maatalousrakentaminen kasvaa tänä vuonna hieman investointitukien avulla. Vapaa-ajan asuinrakennusten rakentaminen pysyy ennallaan.

Maatalouden tulot alenevat myös tänä vuonna. Kotieläintaloudessa tulonäkymät ovat kuitenkin selvästi viljelijöille positiivisemmat. Kotieläintalouden parantunut markkinatilanne ei vielä tänä vuonna käänneä investointeja nousuun. Ensi vuonna niihin kuitenkin odotetaan kasvua, sillä voimassa olevat investointitukien ehdot ovat vielä toistaiseksi erittäin hyvät. Viime vuosina toteutuneesta kehityksestä poiketen yksittäisten investointien koon kasvu hidastuu.

Maatalousrakennusten rakentaminen kasvoi kaksi prosenttia uudisrakentamisen volyyymi-indeksillä mitattuna vuonna 2011. Aloitukset sen sijaan supistuivat 17 prosenttia. Rakennuslupia myönnettiin selvästi vähemmän kuin edellisellä vuonna. Maa-

Kuluttajien melko vakaa tulokehitys pitää vapaa-ajanrakentamista yllä.

talousrakennusten aloitusmäärät kasvanevat hieman sekä tänä että ensi vuonna.

Vapaa-ajan asuinrakennusten rakentaminen väheni 8 prosenttia vuonna 2011 volyyymi-indeksillä mitattuna. Aloitetun vapaa-ajan asuinrakennusten määrä oli hieman yli miljoona kuutiometriä eli 11 prosenttia vähemmän kuin edellisellä vuonna. Kuluttajien melko vakaa tulokehitys pitää vapaa-ajanrakentamista yllä nykyisellä noin miljoonan kuutiometrin tasolla sekä tänä että ensi vuonna. Vapaa-ajan asuinrakennuksia oli vuoden 2010 lopussa yhteensä noin 489 000. Vapaa-ajan asuinrakennuksia oli vuoden 2010 lopussa yhteensä noin 489 000.

Korjausrakentaminen

Korjausrakentaminen jatkaa tasaista 3 prosentin vuosikasvuun. Rakennuskannan kasvu, sen vanheneminen ja teknisen laadun nostaminen nykytasolle ylläpitävät korjausrakentamista tulevaisuudessa.

Korjausrakentamisen arvo oli 10,3 miljardia euroa vuonna 2010 VTT:n laskelmien mukaan, ja sen määrä kasvoi arvioiden mukaan 3 prosenttia. Ammattirakentajien tehdyt työtunnit korjausrakentamisessa kuitenkin pysyivät viime vuonna ennallaan. Tunnista lähes 60 prosenttia tehtiin korjausrakentamisessa. Korjausrakentamisen osuus talonrakentamisen arvosta oli 45 prosenttia. Korjausrakentamisen määrän arvioidaan vuosina 2012–2013 kasvavan 3 prosenttia vuosittain.

Tunneista lähes 60 prosenttia tehtiin korjausrakentamisessa.

Korjausrakentamisen myönteistä kehitystä pitävät yllä rakennuskannan kasvu, sen vanheneminen ja teknisen laadun nostaminen nykytasolle. Pienimuotoista korjaamista kasvattavat kotitalouksien lisääntynyt mielenkiinto asuntojen sisustamiseen ja kohentamiseen sekä kotitalousvähennys.

Asuinrakennusten perusparannustarve on vuosina 2006–2015 VTT:n laskelmien mukaan yhteensä 18 miljardia euroa kymmenessä vuodessa. Perusparannustarpeessa olevissa rakennuksissa on 630 000 asuntoa. Selvitysten mukaan asuin-kerrostalojen vaipat tulevat korjausikänsä 25–35 vuoden iässä ja putkistot pitää uusien keskimäärin 50 vuoden iässä. Tämä lisää etenkin 1960- ja 1970-luvulla rakennettujen asuin-kerrostalojen perusparantamista lähivuosikymmeninä.

Viime vuonna julkistettiin kolmannen kerran rakennetun omaisuuden tilasta ROTI-raportti. Sen mukaan rakennetun omaisuuden kunto on hyvän ja tyydyttävän välillä, mutta nykyisyyttä vie huolestuttavasti alaspäin. Suurin korjausvelka, noin 30–50 miljardia euroa, on rakennuksissa, jotka kattavat kansallisvarallisuudesta 47 prosenttia.

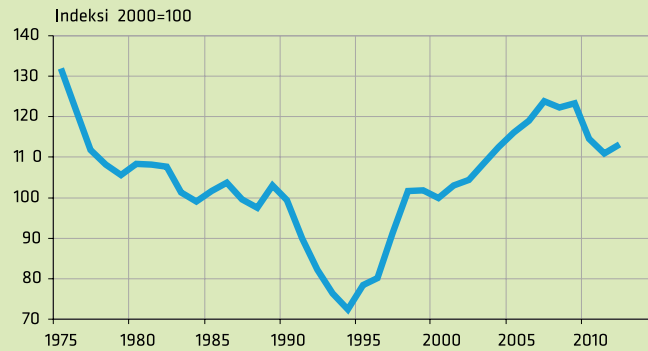
Maa- ja vesirakentaminen

Infrarakentaminen supistuu tänä vuonna, vaikka maa- ja vesirakentamisen suhdan- netilanne parani viime vuoden loppupuolella. Käynnistyvät väylähankkeet vauhdittavat maa- ja vesirakentamista ensi vuonna. Kovat kustannuspaineet eivät ole hellittäneet.

Maa- ja vesirakennusinvestointien määrä supistui 2 prosenttia vuonna 2011 kansantalouden tilinpidon mukaan ja niiden arvo oli 5,8 miljardia euroa VTT:n laskelmien mukaan. Investointien osuus oli 4,1 miljardia euroa ja korjaus- ja kunnossapidon 1,7 miljardia euroa. Maa- ja vesirakennusalan yritysten liikevaihto kääntyi kasvuun viime vuoden viimeisellä neljänneksellä. Kokonaisuudessaan infrarakentaminen ylsi pieneen nousuun talonrakentamisen pohjatöiden ja kaivosinvestointien ansiosta.

Infrarakentamisella tarkoitetaan laajempaa kokonaisuutta kuin varsinaisten maa- ja vesirakenteiden rakentamista. Infrarakentamiseen kuuluvat väylien ja teknisten verkostojen lisäksi teollisuuden toimialan kaivosten avaukset, talonrakennusten perustus-, pohjarakennus- ja pihatyöt, maanalaiset rakenteet, kuten pysäköintihallit sekä erikoisalojen toimialalta infrarakentamiseen kuuluvat työt.

Maa- ja vesirakentamisen määrä

Lähde: Tilastokeskus, RT

Infrainvestointien arvioidaan supistuvan vuonna 2012 huomattavasti useista tie-, rata- ja kaivoshankkeista. Syynä on talonrakentamisen pohjatöiden väheneminen. Ensi vuodeksi odotetaan käännettä parempaan.

Valtiontalouden kehyspäätöksissä perusväylänpidon rahoitusta vähennetään vuodesta 2014 lähtien, vaikka perusväylänpito on nostettu väylien kehittämisessä painopisteeksi. Samaan aikaan kustannukset nousevat vauhdilla, mikä heikentää ostovoimaa. Yhtälö johtaa väylien kunnon huononemiseen entisestään.

Kuva:Lemminkäinen

Rakentamisen hinta- ja kustannuskehitys

Rakentamisen hinta- ja kustannustaso pysyi korkeana viime vuonna. Raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen kallistuminen näkyi tuotantopanosten hintojen kohoamisena. Tänä vuonna tuotantopanosten hinnat nousevat edelleen. Urakkahinnat ja asuntohinnat nousevat maltillisesti.

Rakentamisen hinta- ja kustannustason nousu jatkuu tänä vuonna aiempaa hitaampana. Työkustannuksia kasvattavat rakennusteollisuuden toimialojen sopimat palkan- korotukset. Lisäksi kustannuspaineita tulee raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen nousun kautta.

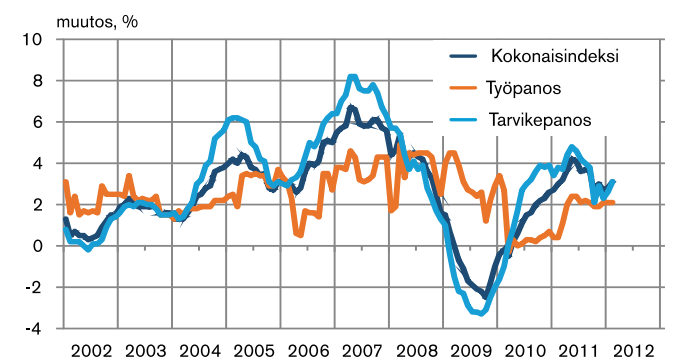
Rakennuskustannusindeksin mukaan eri panosten kustannusten nousu oli vuositasolla 3,3 prosenttia vuonna 2011. Tarvikepanosten hinnat kallistuivat 3,7 prosenttia ja työ- kustannukset 1,7 prosenttia. Kuluvan vuoden helmikuussa kustannukset ovat nousseet 3,1 prosenttia viime vuoden vastaavasta ajankohdasta. Maarakennusalan kustannukset nousivat 7,8 prosenttia helmikuussa. Kustannusten vuosimuutos vaihteli osaindeksittäin pohjarakenteiden 4,3 prosentin noususta päällysteiden 18,7 prosenttiin.

Tarjoushintojen nousu pääkaupunkiseudulla oli vuoden 2011 helmikuusta tämän vuoden helmikuuhun 1,9 prosenttia. Viime vuodelle oli tyypillistä asuinrakennushankkeiden urakkahintojen merkittävä nousu, kun taas toimitilapuolella kehitys oli maltillista. Urakoitsijoiden tarjousaktiivisuus on edelleen hieman pitkäaikaista keskiarvoa matalammalla. Pääurakoissa tarjouspyyntöjen vastausprosentti on 50 prosentin tasolla. Aliurakointipuolella tarjousaktiivisuus on parantunut viime vuoden lopulta ja tarjouksia on saatu kohtuullisesti.

Vuonna 2012 hintatasossa ei ole odotettavissa suuria muutoksia. Urakoitsijoiden tarjoushalukkuus lisääntyy ja tarjousten hintahajonta suurenee. Vähenevä tai ennallaan pysyvä rakentamisen määrä alentaa perinteisesti tarjoushintoja toimialan kapasiteetin vajaakäytön vuoksi.

Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat kääntyivät laskuun viime vuoden heinäkuussa. Halpeneminen on jatkunut helmikuuhun saakka. Keskimäärin vuoden 2011 aikana vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat kuitenkin kohosivat 3,3 prosenttia. Pääkaupunkiseudulla hinnat nousivat 4,3 prosenttia. Uusien asuntojen hinnat kohosivat hieman vanhoja asuntoja nopeammin. Koko maassa nousua oli keskimäärin 4,4 prosenttia, mutta pääkaupunkiseudulla vain 2,2 prosenttia. Asuntohintojen nopein nousu näyttää olevan takana. Asuinhuoneistojen vuokrat nousivat vuonna 2011 keskimäärin 4 prosenttia edelliseen vuo-

Rakennuskustannusindeksi

Lähde: Tilastokeskus

teen verrattuna.

Omakotitalojen hinnat nousivat vuonna 2011 koko maassa keskimäärin 8,1 prosenttia. Omakotitalokauppoja tehtiin viidenneksen enemmän kuin vuotta aiemmin. Pientalotonttien hinnat kohosivat 12,7 prosenttia koko maassa. Pääkaupunkiseudulla tonttihinnat nousivat 3,5 prosenttia ja muualla Suomessa 15,5 prosenttia.

Rakentamisen työllisyys

Rakennustoiminnan työllisten määrä kasvoi viime vuonna tuotannon lisääntymisen myötä. Alan työttömyys väheni samanaikaisesti. Tänä vuonna alan arvioidaan työllistävän hieman vähemmän henkilöitä.

Vuoden 2011 aikana rakennustoiminta työllisti keskimäärin 176 100 henkilöä. Talonrakentamisen työllisyys koheni jo jonkin verran, mutta erikoistuneessa rakennustoiminnassa sekä maa- ja vesirakentamisessa työllisten määrä väheni.

Taloukskasvun hidastuminen vähentää uudisrakentamista, ja sen seurauksena rakennusalan työllisyyden arvioidaan kääntyvän pieneen laskuun. Työttömyyden nousua hidastaa kuitenkin se, että työvoimaa poistuu samaan aikaan paljon eläkkeelle ja nuoret työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat edellisiä pienempiä. Suhdannousun koittaessa työvoimapula todennäköisesti alkaa uudelleen.

Tilastoissa ei ole mukana ulkomainen työvoima. Sen käyttö on yleistynyt jo vuosia lähinnä Helsingin seudulla ja lievittänyt alueen työvoimaniukkuutta. RT:n syksyllä 2011 tekemän kyselyn mukaan Uudenmaan talonrakennustyömailla ulkomaisen työvoiman osuus oli kolmanneksen ja koko maassa noin 20 prosenttia. Osuus on noussut edellisvuosien kyselyjen tuloksiin verrattuna.

Työvoimatutkimuksen mukaan rakennustoiminnan työttömyysaste oli viime vuonna keskimäärin 8,5 prosenttia eli lähes 2 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Työ- ja elinkeinoministeriön rekisteritilaston mukaan tämän vuoden helmikuussa työttömiä työnhakijoita oli lomautetut mukaan lukien 27 700 henkilöä eli hieman vähemmän kuin vuosi sitten.

Rakentamisen työllisyys

Lähde: Tilastokeskus

Kannattavuuskehitys

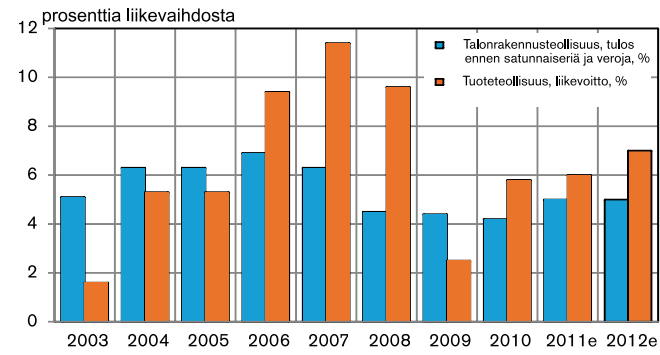
Talonrakentajien kannattavuus parani hieman viime vuonna. Tälle vuodelle odotetaan kannattavuuden pysyvän ennallaan. Tuoteteollisuuden kannattavuus jatkoi kohenemistään viime vuonna. Konkurssien määrä on ollut nousussa.

Talonrakennusyritysten tulokset heikkenivät merkittävästi vuonna 2010. Heikentyminen johtui rakentamisen määrän supistumisesta vuonna 2009 ja kilpailun kiristymisestä. Keskimääräisen tuloksen ennen satunnaisia eriä ja veroja arvioidaan laskeneen 4,0 prosenttiin vuonna 2010. Viime vuonna arvioidaan rakennusliikkeiden kannattavuuden parantuneen hieman.

Rakennustuotteita valmistavien yritysten kannattavuus kääntyi hieman parempaan suuntaan vuonna 2010 ja myönteisen kehityksen arvioidaan jatkuneen viime vuonna. Tänä vuonna odotetaan kannattavuuden paranevan.

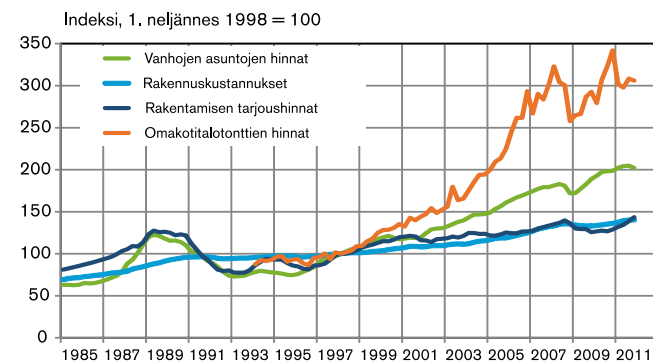
Vuoden 2008 lopussa rakennusyritysten konkurssit alkoivat lisääntyä taantuman seurauksena. Vuonna 2011 vireille pantujen konkurssien määrä kasvoi jonkin verran koskien yhteensä 763 yritystä ja 3 768 henkilöä. Suurimmillaan konkurssien määrä on ollut vuonna 1992, jolloin 1 067 rakennusyritystä haettiin konkurssiin.

Rakennusteollisuuden kannattavuus

Lähde: RT

Asuntomarkkinoiden hintakehitys

Lähde: Tilastokeskus, Rapal

Kuva:RT

Muut toimialat

Rakennustuote-teollisuus

Rakennustuote-teollisuuden tuotannon määrä kasvoi teollisuustuotannon volyyymi-indeksin mukaan 4 prosenttia vuonna 2011 edellisvuoteen verrattuna. Sahatavaran ja puutuotteiden valmistuksen määrä väheni lähes 2 prosenttia. Rakennusmateriaalien menekki-indeksin mukaan rakennustuotteiden myynti kotimaahan lisääntyi viime vuonna 9 prosenttia. Materiaaleista sementin myynti kasvoi lähes 15 prosenttia.

Teräsrakenteista yli kolmannes vientiin

Teräsrakenteiden viennin määrä on edelleen koko toimialalle merkittävä. Viennin osuus on jo pitkään ollut yli 30 prosenttia tuotannon arvosta ja viimeisen tilaston mukaan se oli noin 38 prosenttia. Teräsrakenneteollisuuden koko tuotannon arvon, eli viennin ja kotimaan toimitusten yhteensä, arvioidaan pienentyneen 30–40 prosenttia vuoteen 2008 verrattuna. Myynnin jakautumisessa on yrityskohtaisia eroja johtuen yritysten toiminnan luoneesta.

Vuonna 2011 teräsrakenteiden menekissä oli nähtävissä orastavaa nousua, vaikka hinnat ovat vielä suhteellisen alhaisella tasolla. Teräsrakenneteollisuuden kokonaismäärän vienti mukaan lukien odotetaan kasvavan kuluvana vuonna. Suomen lähialueiden rakentaminen tarjoaa edelleen vientimahdollisuuksia teräsrakentamiselle. Teräsrakenteiden tuonti Suomeen näyttää myös lisääntyvän. CE-merkinnän pakollisuus on omiaan lisäämään teräsrakenteiden tuontia Suomeen, mutta vastaavasti se avaa myös suomalaisille uusia markkinoita.

Teräsrakenneteollisuuden päätuotteita ovat runkorakenteet ja ohutlevyt sekä niistä valmistetut jatkojalosteet, esimerkiksi vesikatteet ja julkisivuelementit sekä erilaiset infrarakenteet.

Pintatoimiala

Lattian- ja seinäpäällysteliitto ry julkaisee tilastoa edustamiensa materiaalien myynnistä. Liiton edustamat materiaalit ovat tekstiilimatot, muovimatot, seinämuovit, parketit, laminaatit ja keraamiset laatat. Vuonna 2011 tekstiilimattojen menekki laski noin 8 prosenttia, muovimattojen 12 prosenttia, laattojen 9 prosenttia ja laminaatin 35 prosenttia. Tuotteista parkettipäällysteiden määrä lisääntyi 27 prosenttia.

Katto- ja vedeneristysalan urakointitoiminnan liikevaihto alan järjestäytyneissä yrityksissä pysyi vuonna 2011 suunnilleen edellisvuoden tasolla, eikä alkaneelle vuodelle ole odotettavissa merkittävää muutosta. Korjausrakentamisen osuus on noussut viime vuosina koko ajan ja on jo lähes puolet markkinoista.

LVI-ala

LVI-urakoitsijoiden viime syksyn epävarmuus tulevastakin on kääntynyt varovaisen positiiviseksi odotukseksi. Korjausrakentamisen kohtuullisen hyvän suhdanteen odotetaan kehittyvän edelleen myönteisesti, ja tyydyttävällä tasolla olevan uudisrakentamisen tilanteen ennustetaan pysyvän nykyisellään ensi syksyyn saakka. Suurin huolenaihe on hintataso, joka on

ollut valmistuvista kohteista vapautuvan kapasiteetin myötä laskussa.

Joka toisen LVI-yrityksen liikevaihto kasvoi viime vuonna verrattuna vuoteen 2010. Kasvu ei tapahtunut kivuitta, sillä puolet yrityksistä kuvasi viime vuoden kannattavuuden tyydyttäväksi, kolmannes hyväksi ja joka kuudes heikoksi. Hintataso putosi viime syksystä tähän kevääseen 1,6 prosenttia, eikä ennustettu 0,7 prosentin nousu urakkahintoihin ensi syksyyn mennessä paranna kannattavuutta. Kustannusten kasvuvauhti on tällä hetkellä noin 2,5 prosenttiyksikköä tarjoushintojen nousua kovempaa.

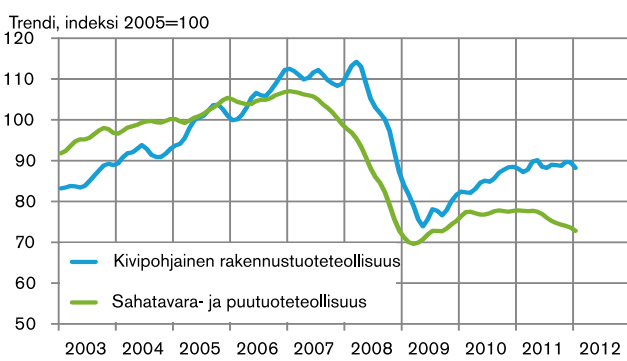
LVI-urakoitsijoiden konkurssit ovat lisääntyneet. Tähän on kaksi syytä: Laman pelossa otettiin syksyllä 2010 alihinnoiteltuja työllistämistöitä, joiden hedelmät nautitaan nyt. Putkiremonttibuumin houkuttelemana alalle on myös tullut yrityksiä, joilla ei ole rakennus- ja LVI-alan kokemusta tai kustannustietämystä.

Alalla lähes täystyöllisyys

Suhdannekyselyyn vastanneiden yritysten palveluksessa oli kyselyhetkellä 4 567 LVI-ammattilaista. Lukumäärä on kasvanut runsaalla kahdellasadalla viime vuoden keskimäärästä. Lomautettuina oli 88 henkilöä, mikä tarkoittaa käytännössä täystyöllisyyttä. Syksyllä työt tehdään nykyisellä tekijämäärällä. Joka viidennellä yrityksellä oli vaikeuksia ammattityövoiman saannissa. Vastaajien keskimääräinen täystyöllistävää tilauskanta on 4,6 kuukautta. Määrä on hieman pitkän ajan keskiarvoa korkeampi, ja tilauskirjojen uskotaan pulskistuvan lievästi syksyä kohti.

Ulkomaisen työvoiman määrä LVI-töissä on vähäinen. Ulkomaisella työvoimalla tehtiin kyselyn mukaan noin 3 prosenttia toimialan töistä, suurin osa alihankintana. Joka viides yritys käytti viime vuonna jossain muodossa ulkomaalaisia töissään. Suorassa työsuhteessa yrityksiin oli 57 henkilöä, mikä on 1,2 prosenttia vastaajien työvoimasta. Arviot ulkomaisen työvoiman käytöstä tänä vuonna ovat samantasoisia kuin vuoden 2011 toteutuma.

Rakennustuote-teollisuuden volyyymi-indeksi

Lähde: Tilastokeskus

Sähköala

Sähköurakoitsijoiden ja -suunnittelijoiden keskuudessa tehtyyn kyselyyn vastanneista yli kolmestasadasta yrityksestä valtaosa uskoi volyymin laskevan tulevana puolivuotiskautena. Näkymät ovat kuitenkin parantuneet selvästi viime syksystä ja tulevaan kesään - ja varsinkin syksyyn - kohdistuu jo myönteisiäkin odotuksia. Työkannat ovat lähellä pitkän ajan keskiarvoja, minkä vuoksi alan kannattavuus pysyy tyydyttävänä.

Vastanneiden yritysten työllistettyjen määrä on laskenut hieman viime syksystä mutta työllisyyden uskotaan palautuvan ensi syksynä lähtötasolle: lähes 90 prosenttia sähköurakoitsijoista ilmoitti työllistävänsä jatkossa joko saman verran tai enemmän väkeä kuin nyt. Sähkösuunnittelupuolella osan työllisyys on hyvällä tasolla ja alalla koetankin uhkana ennemmin pula ammatitaitoisesta työvoimasta kuin työttömyys.

Suunnitteluala kasvusuunnassa

Vuosi 2011 merkitsi suunnittelu- ja konsulttialalle paranevia suhdannenäkymiä ja tilaukset elpyivät kaikilla suunnittelusektoreilla. Vuoden loppupuolella kuitenkin uusien tilausten määrä hiipui hieman. Kokonaisuudessaan vuoden 2011 aikana SKOLin jäsenyritysten kokonaishenkilömäärä kasvoi edellisvuodesta neljä prosenttia ja laskutus viisi prosenttia. SKOLin 206 jäsenyrityksen ja yritysyhdyksen kokonaishenkilömäärä oli vuoden 2012 alussa 14 200.

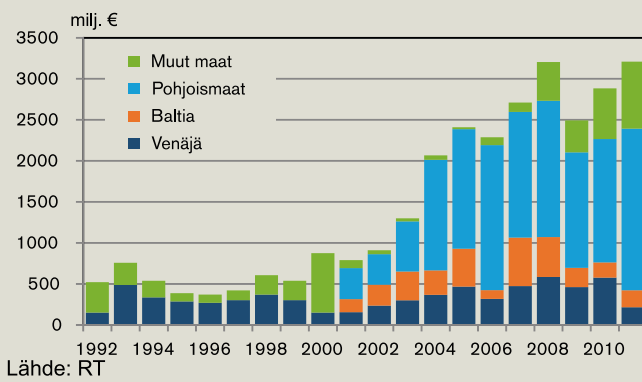
SKOLin jäsenyritysten kokonaislaskutus vuonna 2011 oli 1,2 miljardia euroa. Kotimaisia töitä tehtiin 980 miljoonalla eurolla ja ulkomaisia töitä 230 miljoonalla eurolla. Rakennusalan vientitöitä ovat vähentyneet puoleen kolmessa vuodessa. Jäsenyritykset arvioivat alan laskutuksen kasvavan noin seitsemän prosenttiin kuluvan vuoden aikana.

Talosuunnittelijoiden tilaukset vuoden 2012 keväällä on yli 10 prosenttia parempi kuin vuosi sitten lisääntyneiden kotimaan töiden johdosta. Talosuunnittelijoilla viennin osuus on alle viisi prosenttia tilaukannasta. Sekä kotimaan markkinoiden että viennin uskotaan kasvavan tänä vuonna.

Infra-alan kotimaan tilaukset on seitsemän prosenttia parempi kuin vuosi sitten ja myös vientitilaukset on viitisen prosenttia viimevuotista korkeammalla tasolla. Infra-alalla vientiä on 20 prosenttia tilaukannasta. Infra-ala arvioi kotimaisten tilausten vähenevän ja vientitöiden lisääntyvän kuluvana vuonna. Myös teollisuussektori arvioi kotimaisten suunnittelutöiden vähenevän, mutta uskoo viennin kasvuun.

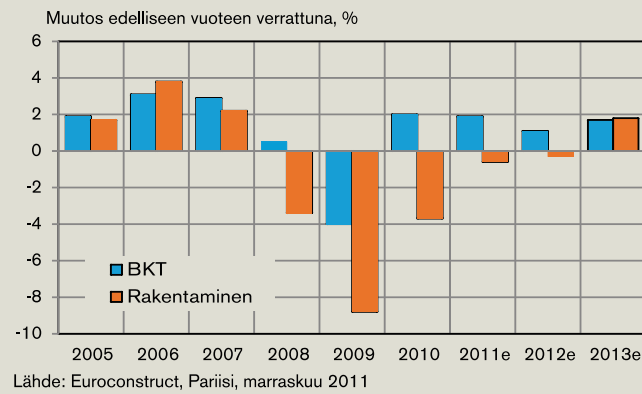
Rakennusteollisuuden kansainvälinen toiminta

Rakennusliikkeiden ulkomainen toiminta

Lähde: RT

Euroconstruct -alueen kokonaistuotanto ja rakentaminen

Lähde: Euroconstruct, Pariisi, marraskuu 2011

Suomalaisten rakennusyritysten kansainvälinen toiminta kasvoi arvoltaan vuonna 2011. Rakennusyritysten kansainvälisten toimintojen arvo oli RT:n seurannan mukaan 3,2 miljardia euroa viime vuonna. Maajakautumassa Ruotsin osuus vuonna 2011 oli suurin päätyen 27 prosenttiin. Norjan ja Tanskan osuudet olivat vastaavasti 26 prosenttia ja 9 prosenttia eli pohjoismaiden kokonaissuudeksi tuli 57 prosenttia. Venäjän liikevaihto vuonna 2011 supistui 215 miljoonaan euroon. Viron, Latvian ja Liettuan yhteenlaskettu laskutus oli noin 207 miljoonaa euroa edustan 6 prosenttia kokonaislaskutuksesta.

Rakentaminen kääntyy kasvuun vasta ensi vuonna Euroopassa

Euroopan rakennusmarkkinoille vuosi 2009 oli vuosikymmenen pahin vuosi. Euroconstruct-järjestön viime marraskuisen katsauksen mukaan rakentamisen elpyminen on lykkääntynyt ensi vuoteen. Vuonna 2011 rakentaminen supistui hieman, mutta viime kesänä odotettiin tälle vuodelle jo kasvua. Synkentyneet näkymät käänsivät kuitenkin orastavan kasvun pieneksi supistumiseksi vielä tänä vuonna. Vasta ensi vuodeksi ennustetaan pientä, 1,8 prosentin kasvua rakentamiselle.

Metropol Parasol on Sevillan kaupungin uusi keulakuvaprojekti, joka avattiin yleisölle viime vuonna Espanjassa. Se on maailman suurimpia puurakentamisprojekteja, ja se koostuu 3 400 yksittäisestä puuelementistä. Maamerkin puuelementit toimitettiin Suomesta. (valokuva: Metsä Group)